

გ ა ზ ე თ ი ლ ი რ ს			
თვე	მან.	თვე	მან.
12	10	6	—
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაურა

ი ვ ე რ ი ა

გაზეთის დასაყვეთად და კერძო განცხადებებში დასაბეჭდად უნდა მიჰმართოს: თბილისი რედაქციას, აკოპიაში, ავტოლის ქუჩაზე, ვარსკვლავის ძეგლის პირდაპირ, თვ. გრუზინის ქუჩის სახ. ლ. ში. წერა-კითხვის განყოფილება სწავლის დოქტორის კანცელიარიას, სათავად-პანაგოთა ბანკის სახლებში, სასახლის ქუჩაზე.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპიტი.

1877—1893 **ს ა ზ ე თ ი ე ტ ი კ ა და ს ა ლ ი ტ ე რ ა ტ ი ყ რ ი ა გ ა ზ ე თ ი** 1877—1893

23-ს ივნისს, ქ. ტფილისში, წმიდა სამების ეკლესიაში, გარდახდომი იქმნება პანაშვიდი ერთი წლის მიცვალებულის **მელანი ივანიძის** გონებადგომის ასულის **ინაშვილის** სულის მოსახსენებლად.

დაბეჭდა და გარდაეცა ქართველთა ამხანაგობის წინას მალაზიას ილია ჭავჭავაძის თხზულებანი **გე-III ტომი**.

შიგ მოთავსებულია სხვათა შორის: „გლგობა განთავისუფლების პირველ დროების სცენები“ და „**ოთარაანთ მკრივი**“.

ფასი 1 მან.

აგენტებს გაეგზავნებათ 10 ივნისს.

ქართველთა ამხანაგობის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ წარსულ 1892 წლის დივიდენდი ამხანაგობის წევრობის მიხედვით ამა, 1893 წლის ოქტომბრის პირველიდან.

ქუთაისის ამხანაგობის გამოცემა დაიბეჭდა და გაიგზავნა გასასყიდად სსკა-და-სსკა ქალაქებსა და დაბებში **№ 4 სვანური ზღაპრები**

შეკრებილი თავისუფალ სვანის მიერ **ფასი ექვსა შაურა** (3—2)

ტფილისი, 9 ივნისი

გერმანიის მთავრობა ამ ქაზად ძალიან ცუდ გუნებაზეა. ბერლინიდან მოსულ დეპუტებებიდან ვტყობულობთ, რომ მთავრობის მომხრე დეპუტატები დამარცხდნენ და გამარჯვება დარჩათ სოციალ-დემოკრატებს, სწორედ იმათ, ვინც ყველაზე ნაკლებ ეპიტანავება იმპერატორს ვიდრე ჰქვია და გრაფ კარლივის.

მკითხველს მოეხსენება, რომ

ფელეტონი

საპაქლასიო აჯანყება იმპერატორსა და გუბიაში (შემდეგი *)

იმერეთის აჯანყების მოთავეთა დატუსაღებამ და თავად აბაშიძის გაქცევამ ქაიხოსრო გურიელის*) ცი-

*) იხ. „ივერია“, № 119.

*) ქაიხოსრო იყო შესამე შვილი გიორგი V გურიელისა; პატარაობიდანვე, როგორც ნიჭიერს ყრმას, ქაიხოსროს იმ დროს შესაფრად, მშვენიერი განათლება ჰქონდა მიღებული. ლაპარაკობდა რამდენსამე ენაზე და საბერძნეთის და ლათინთა შენაშენავე მწერლებს კითხულობდა თვით ლექსებს. მაგრამ ფიცის და გატაცებული

ძველი რეისტრავი დ. თხოვნილი იქმნა, რადგან მან არ შეიწყნარა გაპრვივისაგან შემუშავებული სამხედრო კანონი, უარ-ჰყო იგი და მით სასტიკი ბრძოლა გამოუცხადა ერის წარმომადგენელმა თავის მთავრობას. მთავრობამ იწუი-ნა ასეთი გადაწყვეტილება, არ ენდო დეპუტატებს და ერს მიჰმართა, თანაუგრძობობთ ამორჩეულთ, თუ ჩემი მხარე გიჭირავთო. სანუგეშო პასუხს არ აძლევს გერმანიის ერი თავის მთავრობას. იმარჯვებენ არჩევანებზე სოციალ-დემოკრატები, რომელნიც საქმე-წინად იმსახვ-კი ჰქვიადაც, რომ დაგუბრუნოთ ნება-ყოფლობით საფრანგეთს ძალიან წარმეუღი ელზას-ლორენი, ავიყაროთ თოფი-არაღი და მოვრჩეთ ამდენს ხარჯს შეთოფ იარაღებისას, მოვისვენოთო. რაკი მოვიმოკრებთ ერის კეთილდღეობის დამდუგველს მილიტარიზმს, მაშინ ერთგულად და თამამად მივყოფთ ხელს სოციალურ რეფორმებს და მშრომელ კაცს ფეხზე დავაყენებთო.

მკვანე სიტყვებით გულს უმწარებს და აცეცხლებს ისედაც ცუდ გუნებაზე მოეთს მთავრობას დეპუტატი ვვგ. რიხტერი. პოლების-ციტით რომ შეიძლება დეს სამხედრო კანონის ბედის გადაწყვეტა, უთქვამს რიხტერს, სამი მეოთხედი გერმანიისა უსათოფ უარს იტყვის მაგ ება-ადებულ სამხედრო კანონზეო. მართალია, გერმანელს აქვს მინიჭებული არჩევანების უფლება, დეპუტატის არჩევა იგივე ვალისციტია, მაგრამ არც სრულად ასეა. დეპუტატს ირჩევენ ხუთის წლით. ამომრჩეველს ათასი ინტერესი აქვს: რე-ლიგიური, ეკონომიური, სამხედ-

ლობიანობა იყო, რომ მას ჰქონდა საბუთი მიეწერნა ველიამინოვისათვის (ტფილისში)—„იმერეთის სიჩუმე და მის მცხოვრებთა მორჩილება მარწმუნებს, რომ ჩემ სიკაცის შესახებ გაზვიადებულმა ხმებმა მეტად დააფრთხო იგინი;“ ამასთან იგი უმატებდა—„მომეტებულს დროს იმერ-ლებთან ლაპარაკში ვატარებო, ვარწმუნებო, მთავრობა როგორ ზრუნავს

შემუსრა მძლავრ თავდათა და მოულოაო ციხენი—ასკანისა, ლიხაურისა, ბილიეთისა და სხვ. ოსმალეთის ბატონობა-კი ალაგმა თავის განიერებით და მთელი გურია ლოცავდა—აკურთხევდა ქაიხოსროს სახელსა. ქაიხოსროს მუხლზე ელისაბედი—ასული ერისთავის ქაიხოსროსი 16 მაისს 1841 წ. ქაიხოსრო 1 ოსმალეთში უცხოებაში. იხ. სიანტერესო ცნობება Археол. пут. по Гурii 321 გვ. დ. ბაქრაძისა.

რო და ეროვნული. შინაური პოლიტიკა კარგად უნდა გაითვალისწინოს, ანგარიში მისცეს თავის თავს, რა სურს და რა არა, და ისეთი კაცი უნდა მოსძებნოს დეპუტატად, რომელიც სისრულით განახორციელებს ამ მრავალ-გვარს და მრავალ-ფეროვან სურვილს. ამისათვის ძნელია დეპუტატის არჩევა, თორემ, საქმე მართლ-სამხედრო კანონს რომ ეხებოდაც, გერმანიის ერი ადვილად წარმო-სთქვამდა თავის მსჯავრს.

გერმანიაში კარგი სახელი აქვს მოხვეჭილი ბადენის დიდს ჰერცოგს ფრიდრიხს, ბიძას იმპერატორისას. ერს უყვარს ფრიდრიხი, როგორც მისი კეთილის მყოფელი. გაჭირვებაში, როცა გვირგვინოსანსა და ერს შორის უთანხმოება ჩამოვარდება რამე, ყოველთვის ფრიდრიხი ჩაერევხოდ-მი საქმეში, ურჩევს მეფეს დაუთ-მოს ხალხსა, ნუ შეებრძოლება და ნუ დაჭირვებენ ერის სურვილსა. ასე იყო სწორედ მარშალ, რო-დესაც მთავრობამ მოისურვა გა-ნეროციელებინა ცედიციის სა-სეოლო კანონი.

ამას შემდეგ უფრო შეიყვარა ხალხმა ფრიდრიხი, რომელიც, თურმე, უფრო მსჯავრს პროფე-სორსა ჰგავს, ვიდრე ხალხის მმარ-თველს.

აღბად, იმპერატორის თხოვ-ნით, ამას წინად ფრიდრიხმა სიტყვა წარმოსთქვა ოფენბურგში, სადაც შეკრებენ ჯარის-კაცებად ნა-მყოფნი. ჰერცოგმა პირდაპირ უთხრა მსმენელთ: გაჰკვანვეთ რე-ისესტავში სამხედრო კანონის მო-მხრე დეპუტატებიო. მსმენელთა ადტაცება უცფად განჰქრა თურმე. ყველასაგან პატოცემული და სა-ყვარელი კაციც ამას გვეუბნებო და სხვა რაღა გავამტყუნოთო.

ასე გაწვავდა საქმე გერმანიაში და აი სწორედ ამ დროს ავსტრი-აში გრაფ კალნოკიმ დელეგატე-ბის კრებაზე წარმოსთქვა სიტყვა, ჩვენი ურთიერთობა რუსეთთან თანდათან სიკეთეში შედის და სი-ა-

ლობიანობა იყო, რომ მას ჰქონდა საბუთი მიეწერნა ველიამინოვისათვის (ტფილისში)—„იმერეთის სიჩუმე და მის მცხოვრებთა მორჩილება მარწმუნებს, რომ ჩემ სიკაცის შესახებ გაზვიადებულმა ხმებმა მეტად დააფრთხო იგინი;“ ამასთან იგი უმატებდა—„მომეტებულს დროს იმერ-ლებთან ლაპარაკში ვატარებო, ვარწმუნებო, მთავრობა როგორ ზრუნავს

მოვებით ადვინამ ამ გარემოე-ბასაო. კალნოკის სიტყვები დიდად იწუნა გერმანიის მთავრობამაც და ეურნალ-გაზეთობამაც. როგორ, ჩვენი მოკავშირე, დახმარების მა-გიერ, ხელს გვიცარავს, რომ სამ-ხედრო კანონი დაიდუპოსო? რუ-სეთთან მეგობრობა ხომ დალა-ტია ხელ-შეკრულებისა! თუ აგ-რეა, ამბობენ მთავრობის მომხრე გაზეთები, რუსეთთან კაი განწყო-ბილების ჩამოგდება ჩვენი უფრო უპირანიაო, რადგან 1881 წლამ-დე რუსეთსა და გერმანიას საცი-ლობელი არა ჰქონდათ-რათა.

მიზეზი ასეთის გაწიწმამებისა, ამბობენ ფრანგული გაზეთები, ისაა, რომ ჰაბსბურგების მონარ-ქიის სახელმწიფო კაცთ სურთ და-უბრუნონ ვენას ის უპირატესი მდგომარეობა, რომელიც ეჭირა 1866 წლამდე, როდესაც გამარ-ჯვებულმა პრუსიამ წინ წამოაყე-ნა ბერლინი და სრულიად და-ჩრდილა ვენაო. კალნოკის სიტ-ყვაში ვითამ და ეს სურვილი და-ინახეს და იმისთვის უთვლიან მე-ქარას.

ჩვენ ჩვენად კი იმას ვიტყვი, რომ მეგობრების წაყიდება ამ გა-მოურკვეველ და მდელვარებით სავსე დროს კარგი ნიშანი არ არის.

ახალი ამბავი

„* * * უმაღლესად ნაბრძანებია, რომ ქ. სილანი, ქ. გორი და ქ. ახალ-ქალაქი, 1892 წ. 1 იანვრიდან და-წყებული ხუთ წლამდე, სრულიად განთავისუფლებულნი არიან იმ სახა-ზონო ხარჯისაგან, რომელიც მიდის ადგილობრივ პოლიციის მოხელეებ-ზედ. ხოლო ქ. ახალციხე იხდის 1,000 მანეთს, თელავი—200 მან., დუშეთი—400 მან. ნუხა—1,500 მ., შუშა—3,160 მან. და ორდუბათი—

მათის მშვიდობით და კეთილად ცხოვ-რებისათვისაო, რადგან ბენდიერებს ნახვენ, თუ-კი მთავრობას მიენდო-ბიან და დამორჩილებიანო. შემდეგ სწერდა კიდევ: იმერლები თანხმანი არიან, რომ ეხლანდელი მათი ცხოვ-რების გზა და ცოდნა, ხენა-თესვა და სხვა-და-სხვა ხელობანი—არ შეეფე-რებიან ქრისტეს სწავლით განთლე-ბულს ერსა. იგინი ნატრობენ სასწა-ვლებელთა, კეთილ-მოწყობილობასა შინ და გარეთ, და ყველა ამით მა-იძულებენ მივაქიო ყურად-ღება, ვი-თარცა განმგემა, ამა ქვეყნის სწავ-ლა-განათლების საქმესა. ამა წინან-დ-მოხარებასა ბევრი დაბრკოლება და-უხვდება, მაგრამ მუდმივი მსვლელო-ბა ერთხელ დანიშნულ საქმისადმი ყველას სძლეეს და ქვეყანა, შეიწრო-

300 მანეთს წელიწადში. ამას გარდა შემოდ ჩამოთვლილ ქალაქებს ევა-ტიათ ნახევარი 1892 წლამდე და-ჩრდილ საპოლიციო გარდასახადისა.

„* * * ტფილისში ჩამოვიდა პროკუ-რორი ემილიანის სიროლისა სტატსკი სოვეტიკი ყანჩელი.

„* * * წმიდა ნიკოლოზის ქართულ ხოროს თანამშრომლებმა ი. ხუცი-შვილმა და ვ. მათურელმა შესწირეს ხოროს ფულიდან ნ. ბარათაშვილის ფონდის სასარგებლოდ 7 მანეთი. ეს ფული „წერა-კითხვის გამავრც. სა-ზოგადოებას“ გადაეცა.

„* * * სახელმწიფო ქონებათა სამი-ნისტრომ განიზრახა ყველა დაბა-ლო-ფლებს მიუზომოს ორას-ორასი დლი-ური საძოვარი მიწა სახელმწიფო მამულიდან.

„* * * ტფილისის პოლიციის ცნო-ბით, ჩვენის ქალაქის მცხოვრებთა რიცხვი, რომელიც 1876 წელს არ აღემატებოდა 104 ათასსულს, დღეს 145 ათასამდე ავიდა.

„* * * კავკასიის სწავლა-განათლების მზრუნველმა კ. პ. იანოვიკიმ მადლო-ბა გადუხადა კეთილ-სინილისიერად სამღეთო-წერილის მასწავლებლობის აღსრულებისა და სწავლების საქმის დახმარებისათვის სასოფლო სკოლებ-ში, რომელიც იწყობებიან სტავრო-პოლის გუბერნიაში, სხვათა შორის, სოფელ სევერნის მღვდელს, მამა მქედლიძეს.

„* * * ჩვენ მოგვივიდა ბ-ნ შ. ჰალაია-ნისაგან პეტერბურგში დაბეჭდილი ორი რომანისი, „ტბის წინ“, ლექსი რაფფისა, და „ნანა“, ლექსი გამარ-გათიანისი. ეს რომანსები სომეხთ სა-ერო ხმებია და ფორტოპიანოზედ მიწყობილი სასიმღეროდ ბ-ნ გ. ა. კახაჩეკოს მიერ. რომანსები უმღე-რია პეტერბურგში ახალგაზდა ტე-ნორს ბ. ნ. გ. შაჰლამიანს. ფასი ამ ორივე რომანისისა, რომელსაც მშვენიერი ვინიეტა აქვს, 60 კაპ.

ებული უმეტრებით, თურქთა შემო-სევთაგან მოკლებული ქრისტიანულ ზნეობასა, გაღატაკებული სიზარმა-ცისაგან და თავადთა სასულიერო პირთა სიზარბისაგან, ბუნებით შემკუ-ლი დიადის ნაყოფიერებით, კანონე-ბის საფარველსა ქვეშე, გაბრწყინე-ბული შესაბამის ცნობიერებითა, ოდე-სმე ანუგეშებს მზრუნველ მთავრო-ბას თვის კეთილ-დღეობით.

ცხადია, ამ კეთილ მოსაზრებით გატაცებული პუზირვესკი არაფრად ავდებდა აბაშიძის ფაცი-ფუსს და შეუთვალა—ჩემთან სამორჩილოდ გა-მოცხადდითო. მაგრამ აბაშიძემ ცივი უარი შემოუთვალა. უარი შემოუთ-ვალა გავლენიანმა ქაიხოსრომაც მო-ლაღატის გაცემასზედ. პუზირვესკი არ მოელოდა ამას; იგი ზარ დაცემუ-

* ტფილისის გუბნიის სამკუნალოს გამგეობის ცნობებდგანა სხანს, რომ ტფილისში 15 მაისიდან 1 ივნისამდე ხუნავით გამხდარა ავად ერთი, ჩუდ ყავალით—4, ყვავილით 2. ამავე დროს ჩუდ-ყვავილით გარდაიცვალა—3 და ყვავილით 1.

* ამას წინაღ ტფილისის ახალ თეატრის ამშენებელ კომიტეტს აუწყეს პეტერბურგდგან, რომ ხაზინამ გადასდო 300 ათასი მანათი ამ შენობის დასასრულებლად. ამასთანავე ხუროთმოძღვრით მიიღეს კიდევ 30 ათასი მანათი. მუშაობა უკვე დაიწყო და მომავალ 1894 წლისათვის იმედი აქვთ დაამთავრონ. ეს ხარჯი ხაზინისა შეიქცევა იმ თანხიდან, რომელიც თეატრს ეძლევა ყოველ წლივ სუბსიდიალად.

* ბაიუმსა და ბაქოს შუა ორთქლ-მაგისტრის მისვლა-მოსვლის წეს-რიგი შეიცვალა, რის გამოც ერთი დღე იკვირანებს ტფილისში ბაქოს კორესპოდენტები. ამისთვის განზრახვა აქვს უბრალო კორესპოდენტები ატაროს სახალხო მატარებელი.

* ორშაბათს, 7 მაისს, ტფილისის თულუხჩებმა პირობა შეტყრეს, აღარავისთვის მიეტანათ წყალი. ეს იმან გამოიწვია, რომ ქალაქის გამგეობამ ასწია წყლის ფასი და ვედროზედ 1/8 კაპიკი მოუმატა, გარნა მეთულუხჩებს ისევ უწინდელ ფასად უნდა ეზიდნათ წყალი. ამის გამო მეთულუხჩებმა საერთო თხოვნით მიმართეს გამ ეობას და სთხოვეს ნიხარი შეეცვალა. ქალაქის გამგეობამ ეს თხოვნა თულუხჩებისა უსაფუძვლოდ მიიჩნია და ყურადღება არ ათხოვა.

ტფილისის პოლიცემისტერმა მოუწოდა ყველა ბოქაულებს და განუცხადა: ჩააგონეთ თულუხჩებს, რომ თუ თავის ნებითვე არ დაიწყებენ წყლის ზიდვას, კანონისამებრ დაისჯებიანო. ეს ბრძანება პოლიცემისტრისა გამოცხადდა თულუხჩებს და 2 საათიდან ზოგიერთმა დაიწყო ისევ წყლის ზიდვა. ამის გარდა პოლიცემისტერს მოლაპარაკება აქვს ქალაქის მოურავთან, რომ ქალაქმა თვით იყოლიოს წყლის მზიდველნი, თუ თულუხჩები კვლავ განაგრძობენ, ან განიმეორებენ ამ საქციელსაო.

* ამას წინაღ გაზ. „НОВ. ОБОЗ“—ში იყო მოხსენებული, რომ ქედბეკის ქარხანის მახლობლად შემდგარა აგზაკთა დასი 9—10 კაცი-

ლი და გულ-ნატყნი იყო. აქამდე ქაიხოსროსთან მეგობრობა ჰქონდა, ამბობენ, და მის ქუასა და ღირსებას პატრესა სცემდაო. მაგრამ ესლაკი ყოველივე შეიცვალა: პუზირევსკი თხოულობდა ქაიხოსროს ამოწყვეტას, „ვითარცა განთქმულის მოღალატისას, შენდობის უღირსისას“, — ნება მომეცით უეცრივ დავეცე შე მოქმედის ციხეს და „ქაიხოსროს მომბრეთა ბუდე“ შევმუსროვო. იგი სწორად ველიამინოვს: „მითომ და გზების და კარახტინების შესაკეთებლად მე ჯარს შევიყვან გურიაში ნელ-ნელა და უკანასკნელ დრომდე აზრს ვერავინ მოვა.“ მერე მოვიტხოვ ქაიხოსროს მოსალაპარაკებლადო და, რაკი ვიცი, არ მოვაო, ხელზედ დაახვევი საბაბიც ეს იქნება იარა-

საგან. ამ დასში, სხვათა შორის, ცნობილ ქაიხოსროს ორი ძმაც ურევიაო. ესლა ყაზახის მახრის უფროსი ბ-ნი ყანჩელი აუწყებს იმავე გაზეთს, რომ ეგ ცნობა ქაიხოსროს ძმების შესახებ სიმართლეს მოკლებულიაო. „მე დარწმუნებით ვიცი, რომ 1892 წელს მომხდარ ბოქაულ მამედოვის მკვლელობის შემდეგ ქაიხოსროს ძმები—გამიდი და მეჯიდი სპარსეთში გაიქცნენ და ესლაც ქ. თეირანში არიან, თავის ძმებთან ქაიხოსროსთან და ასადომთანაო.

* თეატრი: 4 ივნისს თელავს ესტუმრა ჩვენი პოეტი და რედაქტორი გაზ. „ივერიისა“ ბ ნი ილია ჭავჭავაძე. მასთან იყვნენ: თ. დავით მიქელაძე და ვეფხისტყაოსნის გერმანულად მთარგმნელი ა. ა. ლეისტი. კვირას, 6 ივნისს, წავიდნენ ყვარულში.

* ზათუმი: ჩვენს კურთხეულს ქალაქში ძალიან ხშირია სხვა-და-სხვა უბედური შემთხვევა და ფათერაკი. აი ნუსხა მათი: აპრილის გასულს სიმთვრალის გამო ზღვაში გადავარდა და დაიჩრა როტმილდის ქარხანაში მოსამსახურე ხონელი ნ. მანჯგალაძე, რომლის გვამიც მესამე დღეს ძლივს იპოვნეს. მაისის პირველ დღეებში ქართველმა მამადიანმა თ—გიოსულ უბრალო საქმეზე მოჰკლა გურული ანდლუაძე. მაისისავე შუა რიცხვებში ცხენის ბანაობის დროს დაიჩრა ტბაში ერთი კაცი, იმავე ტბაში კიდევ ცხენის ბანაობის დროს 2 ივნისს დაიჩრა ერთი ლეჩხუმელი. გვიკვირს, რატომ პოლიცია არ აქცევს ყურადღებას და არ გამოიკვლევს, სად შეიძლება ბანაობა და სად არა.

2 ივნისს დასკრეს ვილაც იოსელიანი, რომელიც 6 ივნისს გარდაიცვალა.

* ზაქათაძე: ჩვენს ოლქში 20—25 ფუთამდე აბრეშუმის ქის თესლი დარგდა. თუთის ხეები ცოტაა და ქისს საქმელად არა ჰყოფნის. მაინც-და-მაინც კარგ მოსავალს ველოთ.

* 4 ივნისს, როგორც იუწყებიან როსტოვის გაზეთები, როსტოვზედ გამოიარეს და კავკასიისკენ გამოემგზავრნენ პეტროვისკის აკადემიის სტუდენტები. საგანი მოგზაურობისა ფლოქსერის გამოკვლევა და მასთან საბრძოლველ საშუალებას აღმოჩენა. სულ რვა სტუდენტი მოდის.

ლით მივესიოვო. მართლაც 10 აპრილს (1820 წ.) ქაიხოსრო დაიბარეს ქუთაისში და, რასაკვირველია, არ მოვიდა. მაშინ პუზირევსკი, 13 აპრილს, უცებ მიუხდა შემოქმედს, ცოტა მოშორებით დააყენა ჯარი ღმკირეოდენი ცხენოსან მხლებლებით გასწია ქაიხოსროს გამაგრებულ ციხისაკენ. ციხე ცარიელი დახვდა და გაიფო—რომ რომელღაც მახლობელ სოფელშიაო. ჯარისაკენ უკან მომავალს პუზირევსკის უცაბედლად დაატყდა ისეთი უბედურება, რომელმაც სრულიად გაქარწყალა მანამდე შედგენილი ანგარიშები და მთელი აჯანყების საქმე უკანასკნელამდე გაამწვავა. მაილდამ რომ ძირს ჩამოდიოდა, პუზირევსკი შეშვდა საშს გურულს.

* ყაზახიდან აუწყებენ გაზ. „ნორ-დარს“, რომ ამ დღეებში აქ საშინელი სეტყვა იყო და მთლად ჩარეგვა ყანებო. ამის გარდა მთაში მეხი დასცემია ერთს დედაკაცს.

* განსვენებულმა პოეტსორმა ნ. ო. ემინმა ლაზარევის ინსტიტუტს 10 ათასი მანეთი უანდერძა. ამ ფულის სარგებელი უნდა მოახმარონ სომხურ საერთაგრაფიო კრებულების გამოცემას, ხოლო თავნი-კი უზღებლად უნდა შეინახოს. ამ ფულით გამოიკა ესლა „ისტორია სომხეთისა“ მოსე ხორენელისა, რომელიც ნ. ო. ემინის მიერ არის ნათარგმნი რუსულად შენიშვნებითა და დამატებით. ფასი 2 მანათია (323 გვერდი).

НОВ. ОБОЗ“-ს. მიუღია „ანგარიში ნ. ო. ემინის ანდერძის სისრულეში მოყვანისა“. ამ ანდერძით განსვენებულმა 20,000 მანათი შესწირა სხვა-და-სხვა საქველმოქმედო დაწესებულებათ. ხოლო დანარჩენი—ამბობს ემინი ანდერძში—გადაეცეს სომხ-მხრითარინი კონგრეგაციას, რომელიც იმყოფება ვენეციაში წმ. ლაზარეს კუნძულზე. ნ. დ. მიკულინმა და ნ. ლ. სერგებრიანკოვმა, რომელთაც განსვენებულმა დაავალი ანდერძის ასრულება, იღმოაჩინეს რომ იმ 20 ათასის გარდა, 3,655 მანათისხვა კიდევ ჰქონია განსვენებულს. ეს ფული ანდერძისამებრ გარდაეცემა ზემოხსენებულ მხითარისტების კონგრეგაციას.

* 8 ივნისს კირონის ქუჩაზე ვარნაზოვის სახლში მკვი ევლოკიმოვმა თავის მოკვლა განიზრახა და კარბოლის სიმფავე დალია. ევლოკიმოვი სამკურნალოში გაგზავნენ და იქვე გარდაიცვალა

დაბაჯ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

ახალციხე, 4 აგლისა. 30 მაისს აკურთხეს საფარის მონასტრის შესავალში, ალაყაფის კარებთან ახლოს, ძველი, რომელიც დაუდგეს სასოფრად აწ განსვენებულს მორჩილს, ქრისტესია თავთაქიძეს მისის დაუღალავის შრომისათვის საფარის მონასტრის სასარგებლოდ. აკურთხეს ძეგლი და პანაშვილიც გადაიხადეს. სიტყვები წარმოთქვეს საფარის ბერმა პ. ფაფმა, ვაჰარამა ჯაფარიძემ და პანაშვილის გადახდის შემდეგ—ექიმმა გამრეკელმა. დამსწრეთა შორის მომეტებული ნაწილი მახლობელ სოფლებიდან იყო; ახალ-ციხიდანაც მო-

—სად არის ქაიხოსრო? ჰკითხა მან გურულებს. ვასუხად დაიგრილა სამმა თოფმა და პუზირევსკის გვერდების მეორე მხარეს გაატანეს: იგი უსულო ჩამოვარდა ცხენიდან. მასთან მყოფ ცხენოსან ყაზახთაგან ერთი იქვე აკუწყეს, ხოლო ერთი აფიცრეა და ერთი ყაზახი ტყვედ შეიპყრეს და ქაიხოსროს მიართვეს, რომელმაც პუზირევსკის მკვლელს თოფი და ხმალი აჩუქაო. იქვე მდგომმა ჯარმა გაიფო თოფის გრიალი, მაგრამ წინ ფეხის გადადგმა ვერ გახდა და ოზურგეთისაკენ დაიხია. ესრე გვეცნობებს საქმეს ოფიციალური მოხსენება. მაგრამ არიან კერძო ცნობანი, რომელნიც სხვა ფერად ხატვენ ამ უბედურებასა, ამბობენ—ჩასაფრების არღი-

სულიყვენ. ბერმა უამო მსმენელთ მორჩილის ქრისტესიას თავ-გადასავალი, მოღვაწეობა მონასტრისათვის და მონასტრის ეხლანდელი მდგომარეობა.

ვაკ. ჯაფარიძემაც მისივე თავ-გადასავალი გვიამბო ყმაწვილობიდან სიკვდილამდის.

ბ ნ გამრეკელის სიტყვამ უფრო იმოქმედა ხალხზედ და ყურადღებითაც მოისმინეს. ძველი თლილის ქვისაა; მაღლა ჯვარი აქვს და წინ ხატი წმიდა საბასის და სტეფანესი, რომლებს სახელებდაც არის აშენებული თვით მონასტერი და ერთი ეკლესიათაგანი. ქვაზედ მისავალიდან რუსულად აქვს წარწერა და უკანიდგან, ხრამისკენ—ქართულად. ეს ორივე წარწერა სავსეა გრამატიკულის შეცდომებით, უაზროდ, უწმოდ შეთხზულია და ერთმანეთზედ სიტყვები ისეა გადაბმული, რომ თვითონ ვადამწერმაც (ქვაზე ვინც დაწერა) ვერ წაიკითხა და, როცა ჰკითხეს, მაშ როგორ დააწერე, თუ ვერ კითხულობო?—იმან მიუგო: „ასე ვადამოცეს დაწერილი და მეც ქვაზე ასე დავწერო“. საკვირველია, თუ თითონ არ იცოდნენ, რატომ სხვას—მკოდნეს არ დააწერანეს!

განსვენებული მორჩილი, ანუ სტეფანე ბერი გარდაიცვალა ბორჯომში და იქვე დასაფლავეს. საფარში ის იყო ოთხი ხუთი წელიწადი და ამ ხნის განმავლობაში შეეგროვა ოთხი ათასი მანათი, რომელიც ესრედ-წოდებულმა „გზის კომიტეტმა“, საეტლო გზას მოანდომა.

ორიოდე სიტყვა თვათ მონასტრზედ. საფარის მონასტერი ახალციხიდან მოკლე გზით ექვს ვერსის სიშორეზეა. ეს იმ ერთ დიდებულ მონასტერთაგანია, რომლებითაც მესხეთი ასე ვანთქმულია. 1830 წ., როცა მესხეთი თათრების ხელში იყო, ეს მონასტერი კარგად იყო დაცული. ესლა მონასტერი გულ-საკლავ მდგომარეობაშია. კედლები ბევრგან დაზარებულია, გუმბათი ლამის ჩამოიქცეს. თუ საჩქაროდ არ მიეშველნენ და არ შეაკეთეს, მონასტერი დაინგრევა. მხატვრობა ერთიც აღარ ეტყობა: სულ დასახიჩრებულია, წაშლილია, დაფხაქნილია და ისე არის დაზვერეტილი ნახატები, რომელიც გადარჩენილა წაშლას, და კედლები, რომ მხახველს ეგონება, განგებ ტყვიით და საფანტით დაუზვერეთათო. წარწერები სულ გაშვეებულია. სამრეკლო და სხვა შენობანი ზოგი სულ დანგრეული და ზოგი ნახვერად ჩამოქცეულია. მონასტერში ერთად-ერთი ბერი-დაა.

ი—გ—ი
ლიც კი არსად იყოვო; მაგრამ, პუზირევსკი რომ თხუთმეტის წლის ბიქსა ეკითხებოდა, ქაიხოსროს საღობასაო, მათრახი ვადუქირა ზურგში, როგორ თუ უარი გამიბედე და ქაიხოსროს ბინა არ მაჩვენეო. ქაბუკმა გურულმა შეურაცხყოფა ვერ მოინენლა, თვლის ერთ დახამამებაზედ ვადმოვიდო მხრიდან ხალთიანი თოფი და იქვე სული გააფრთხობინაო. ესლა დაქვემარტებით ვიციო, რომ პუზირევსკის მოკვლაში ქაიხოსრო სრულებით არა ჰრეგვა; პარ-იქით მისი მოკვლა დიდათაც სწყენოდა, როგორც პატრეცემულის კაცისა, მით უფრო რომ ეგ მკვლელობა კეთილს არას დააყრიდა არც ქაიხოსროს და არც მისს სამთავროს, მაგრამ იმ დროს მკვლელობის ბრალი

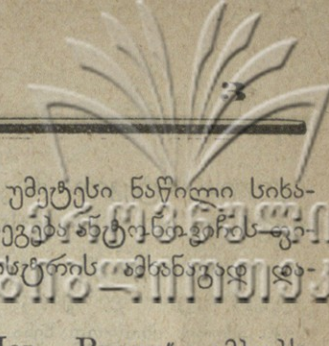
გურია. არა მგონია საქართველოს რომელსავე სხვა ქუთაისის ისეთი-კაცი ურთიერთობა მისი მხრისა და აზნაურთა და გლეხთა შორის, როგორც გურიაშია. აქ ხშირად ჰნახავთ ისეთ გლეხს, რომელსაც აზნაური ქალი ჰყავს ცოლად. აგრედვე არა იშვიათია ისეთი შემთხვევაც, რომ აზნაური გლეხის ქალიან იყოს შეუღლებული. ნათელ-პირობობა ხომ თავად-აზნაურთა და გლეხთა შორის ჩვეულებრივი ამბავია. ყოველ ამის გამო აქაური თავად-აზნაურობა და გლეხობა ქარსა და ლხინში განუყრელი მეგობრები არიან. თავად-აზნაურობას შეგნებული აქვს, რომ გლეხობა ბურჯია მათის ეკონომიურის კეთილ-დღეობისა, რომ თითოეული ლუკმა იმათი გლეხის ოფლით მონადეაწია. სამაგიეროდ გლეხობაც დარწმუნებულია, რომ თავად-აზნაურობა სარჩლსა და ქომავობას ვაგვიწყეს, იქ, საცა ჩვენი ხმალი ვერ გასტკრისო, და ხხე.

როცა ამ ორს წოდებას შორის ასეთი სასურველი ურთიერთობა არსებობს, ნუთუ შესძლოა ვიფიქროთ, რომ მათ შორის სიყვარულიც და პატრიის-ცემაც არ სუფუვედეს! არა, ეგ შეუძლებელია. მაშასადამე, ყოველი შეგნებული კაცი, თავადი იქნება ის, აზნაური თუ გლეხი, იმას უნდა ცდილობდეს, რომ ამ გვარი ურთიერთობა გლეხთა და თავად-აზნაურთა შორის განმტკიცდეს და განკარგდეს და არა იმას, რომ დაიჩრდეს და განადგურდეს. სხვა არა იყოს-რა, სიტყვილია, უმეტრება ბრძოლა წინ-სვლასა და წარმატებასთან. ვისაც წინ-სვლა და წარმატება არაფრად ექცევა, უმეტრება ბრძოლა წინ-სვლასა და წარმატებასთან. ვისაც წინ-სვლა და წარმატება არაფრად ექცევა, უმეტრება ბრძოლა წინ-სვლასა და წარმატებასთან.

სამწუხაროდ ჩვენდა, გურიის ცხოვრებიდან ერთი ისეთი ამბავი უნდა აღვნიშნოთ, რომელიც ჩრდილს აყენებს თავად-აზნაურთა და გლეხთა ურთიერთობას. ბასილეთის საზოგადოებაში აქვთ ერთი კარგა მოზიდილი ალაგი; ამ ალაგზედ, გარდა გვიმბრისა (ჩადუნა), არაფერი არ მოდის. გასუქება და გააზიხერება ამ ადგილისა შეიძლება, თუ შრომას არ დაიხარებს პატრონი. მაგრამ რად უნდა გაასუქოთ ისეთი ადგილი, რატომ უნდა მიიღოთ შრომა, როცა უშრომლადც შემოსავალს მოგცემთ! გოგბერძენებსაც სწორედ ასე მოუხერხებიათ: უნახავთ, რომ ამ უნაყოფო ადგილებში სოფლის საქონელი დაეხეტება და ბუზებს იგერებს. უთათბირი და გადაუწყვეტიათ, რომ ჩვენს

ერთიანად ქაიხოსროს დაადგეს. პუზირევსკის სიკვდილით შემფოთებულნი, შემოქმედში დაბრუნებას ვეღარ ჰბედავდა. თუმცა რუსების სამტროდ ხელსაც არა ჰსძრავდა. მაგრამ ეგვეც საკმაო იყო; განჩნდნენ ისეთი კაცები, რომელთაც ქაიხოსროს ქვევა ნამდვილ საბუთად ჩასთვალეს მის დამნაშავეობისათვის; აჯანყების მოთავედ დასახვისათვის; და თვით მამიმ, ქაიხოსროს სიკეთით ყელთამდი მოყრილმა, რაკი გონიერ ბიძის გავლენა და მხრუნველობა ეჩოთირებოდა-ემძიმებოდა, პირველმა დაბეზლა ერმოლოვთან, როგორც სახელმწიფო მოღალატე.

ადგილებში საქონლის ხეტარის ბაჟი დავადოთ და ამ ბაჟს „საბალახო“ ვუწოდოთ. „საბალახო“ ადუბა კანონისაგან ნება-დართულია და აბა გლეხები ამის წინ აღმდგენ რას გავვიბედავთ. გადაწყვეტილება მაშინვე შეუსრულებიათ: აღქურვილან თოკებით, დაუქურვილან სოფლის საქონელი და მანამ არ მიუციათ პატრონისათვის, ვიდრე იმდენი ფული არ გადაუხდებინებიათ, რამდენითაც გული შეუჯერდებოდათ. მასთან დიდის რიხითა და თავ-მოწონებით გამოუცხადებიათ გლეხებისათვის, რომ ამ „საბალახოზე“ შეგვირიგდით, ან თქვენი საქონელი გზად არ გაატაროთ ჩვენს ადგილებში.

ჩვენმა გლეხმა, „საბალახო“ რა არას, ჯერ არ იცის, რადგანაც ჩვენში არც ერთ დიდ მემამულეს არ შემოუღია. რასაკვირველია, გლეხებს ამ ახლის ბაჟს სახელი უწოთირებიათ და ახლა მათ შორის გამართულა ჩვენა და თათბირი, რა ვქნათ და როგორ მოვიქცეთო. ბოლოს ერთხმად და ერთ პირად გადაწყვეტილია, რომ ყოველ გვრი დამოკიდებულმა მოესპოთ გოგინებრძობთან, არც ქარში, არც ლხინში მათთან საერთო არაფერი ვიქონიოთ და არც ჩვენი საქონელი გავატაროთ მათ ადგილებში. გოგინებრძობები ამაზედ „შეფუცხუნებულან“, ეგ „ბუნტიაო“ უთქვამთ და ესლა ხან მზარის უფროსთან გარბიან და ხან თავად-აზნაურთა წინამძღოლთან, დაიფარეთ ქვეყანა განადგურებისაგან, გლეხები „აპუნტებას“ აპირობენო. რა თქმა უნდა, ასეთი დაბეზღება გლეხებისა შეწყნარებულ არ იქნა და არც საფიქრებელია იქნეს. ასეთი ოინი უიშისოდაც ამოწვავებულ საქმეს თუ გაამწვავებს, თორემ არაფერს უშველის. ამას ის სჯობია ისევ სიყვარული და ერთობა ჩამოავდონ ერთმანეთში, რადგანაც

წუთისოფელი ასეა:
ლაშე დღეს უფინებია,
რაც მტრობას დაუქცევია,
სიყვარულს უშენებია.

გინც იყოს
P. S. ზემოდ დასახელებულ გამწვავებების გამო ერთი კაცის-კვლა უკვე მომხდარა: ახ. გოგინებრძობს გლეხი გოგინებრძობე მოუკლავს თოფით.

იგივე

ეგზამენების დრო

სწორედ მაშინ, როდესაც დედამიწის ზურგი, ზამთრისაგან შესუდრული, ფერს იცვლის და ახლდება; როდესაც ყოველ მცენარესა და სულღმულს სიცოცხლის ძარღვი კვლავ მდგრად ცემას დაუწყებს, აღვიძებს, ათროვლებს, აყვავებს; სიმოვანებისა და მხიარულების გუნებაზედ აყენებს; როდესაც ბუნება მთლად იტაცებს და იმორჩილებს ყოველს ცხოველ, ორგანიულს არსებას, იწვევს ყველას თავის ქვეყნიურის დანიშნულების აღსასრულებლად, — სწორედ ამ დროს, გაზაფხულზედ, ჩვენს მოსწავლე ბავშვებს კაპანწყვეტის დღე აღვიბათ.

გაზაფხულია ეგზამენების დროდ დანიშნული ჩვენს სასწავლებლებში, და, ყოველი მოსწავლე ახალგაზდა უნდა ებრძოდოს თავის ბუნებას, სძლიოს აგებულების მოთხოვნილებანი, და სიმოვანების ნაცვლად, საღმე მიიკუნქოს და იმ დროს მისთვის საზი-

ზარია წიგნი იზვიაროს. თავის კუნტულიდგან ცალის თვალით უჩვენებს ბუნების განახლებას, და თვითონ-კი ვერ ჰხედავს საერთო მხიარულებაში წილა დაიდოს, არ შეუძლიან თავის გულის წაიღოს აპყვეს, თუ არ უნდა თავის-თავის შერცხვენა და მშობლებისა და გულის-შემატკეპართა გამწარება. ძალა-უნებულად ეგზამენისთვის უნდა მოემზადოს, თუმცა ამ დროს თავში არა ჩასდის-რა და სულ სხვა გვარი სურათები ეხატება, რომლებსაც წიგნთან არავითარი საზიარო არა აქვთ-რა.

სწორედ სამწუხაროა ეს შეუსაბამო, ბუნების წინააღმდეგი, ჯან-მრთელობისათვის მავნე და კაცობრიობის განათახსირებელი მოვლენა. როგორც ყოველი მცენარე გაზაფხულზედ ყლორტს გამოიტანს, გაიფოთქება, ტანს აიყრის, ისე ბავშვსაც და ყოველსულღმულს, საზოგადოდ, სწორედ ამ დროს, უგანერდება ძარღვიც, ძვალიც და ხორციც, სწორედ მაშინ იზრდება. იმის მაგიერ რომ ჩვენ ეს ბუნების კანონი შევიგნოთ და ბავშვის ზრდას ხელი შევუწყოთ, ჩვენ, პირაქით, მძიმე ტვირთსა ვკიდებთ ბავშვს და ვახშობთ, სწორედ ისე როგორც ახლად ამოსულ, ნორჩს მცენარეს, გაჩემო მიწის შემოფხვიერების მაგიერ, დიდი ლოდი დავადოთ და დავახშობთ.

პედაგოგებმა დაურღვეველ საბუთებით დაამტკიცეს, რომ გაზაფხულზედ მოსწავლე ბავშვი ვერც იზრდება ისე, როგორც რიგია, და ტანის სიმძიმეც აკლდება. ერთს შევეციის სასწავლებელში სამის წლის განმავლობაში სწონავდნენ თურმე მოსწავლეებს და, აი, რა აღმოჩნდა: ზამთარში მოსწავლე ბავშვი იმატა 162 კილოგრამში, ზაფხულში — 297, შემოდგომაზე — 293 და გაზაფხულზედ-კი იკლო 62 კილოგრამ.

სულის მოძრაობა რასაკვირველია, ძნელი გამოსაკვლევია, მაგრამ ის-კი ცხადია, რომ ბავშვი გაზაფხულზედ უფრო მგრძნობიარეა, სიმხიარულე ემატება, მეტის-მეტ აღტაცებაში მოდის; გულ-ჩვილია, მორჩილია, ყველაფერზედ დაიყოლიებ. ამდროს ადვილია ბავშვის ზნეობის განკარგება, კაცთ-მოყვარეობის შთანერგვა, თუ რიგინი აღზრდილი ეყოლება.

გამოცდილობა მასწავლებელმა იცის, რომ გაზაფხულზედ მოსწავლეთა ყურადღებას ვერა სავანი დიდხანს ვერ მიიზიდავს, ერთისაგან მეორეზედ სწრაფად გადაბრის; ნიჭიერი მოსწავლე-კი ხშირად გონება-დაფანტულია, აღარა ესმის-რა გაკვეთილისა, ვეღარა შეუთვისებია-რა და, თუ მასწავლებელმა ბავშვის ტვინს ძალა დაატანა, თვით უწყნარესი მოსწავლე-კი ბრაზიანობს, კაპასობს, სტირის და აღარავის ემორჩილება, თვით-მნებლობს. ეგზამენები ხომ მოსწავლესათვის სწორედ ცეცხლია, ნავთ-დასხმული.

იმის გარდა, რომ ამ ნაძალადევის სწავლით ბავშვს ზენ-ხასიათი უფუქდება, არც-თუ სწავლის მხრივ არის გაზაფხულის ეგზამენები სასურველი. აჩქარებულად შესწავლილი და გაზეპირებული მხოლოდ ეგზამენებამდე მიჰყვება ბავშვს და მერე ადვილად ავიწყდება, შემდეგისათვის აღარა რჩება-რა; შემოდგომაზედ რომ ჰკითხონ მოსწავლეს სწორედ ის, რაც ეგზამენების დროს კარგად მიუკო, მეთათესაც ვეღარ მოიგონებს.

ამისათვის მეტად საჭიროა ძველს წესს, მავნებელ ჩვეულებას დაუყოვნებლივ გზა აქცეს და მოსწავლეთა გამოსაცდელად, გაზაფხულის მაგიერ, სხვა დრო დანიშნოს. ევროპაშიაც და რუსეთშიაც აღიძრა ეს საკითხი და, იმედია, მალე სასურველად გარდასწყდება.

ქრამა ტფილისის ქალაქის საბრძოლო საზოგადოებისა.

კვარას, 6 ივნისს, ქალაქის საბრძოლო საზოგადოების წევრთა საგანგებო კრება იყო დანიშნული.

კრების თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა ქალაქის მოურავად ნამყოფი ა. ს. მატინოვი. კრებას პირველად მოხსენდა, რომ საზოგადოების მმართველობის მიერ მოწვეული არის 11 კანდიდატი, წევრთა — რწმუნებულთა მაგიერ, რომელთაც სხვა-და-სხვა მიზეზებისა გამო წევრის უფლება დაეკარგათ. პ. ა. გურგენბეგოვი გაჰყიდა საზოგადოებაში დაგირაგებული მამული და ამის გამო წევრადაც აღარ უნდა ითვლებოდესო, თუმცა ზედამხედველი კომიტეტი ამას არ დაეთანხმა, პ. გურგენბეგოვი ერთის მამულის აპეკუნად ითვლება და ხმაც იმიტომ უნდა მიეცესო. ვ. გ. შანშიევი ვეკილია საზოგადოებისა, ჯამაგირს იღებს და, წესდების ძალით, კრებაში მონაწილეობას ვერ მიიღებსო. ზედამხედველი კომიტეტი ამაზედაც არ დაეთანხმა მმართველობას: შანშიევს შეიძლება ვეკილობის უარი ეთქვას, ხოლო წევრობის უფლებას კი ვერ ჩამოვართმევთო. ზ. პ. გრიჭუროვის მამული, რომელიც საზოგადოებაში დაუგირაგებია, არსად აღმოჩნდა, ვეძებეთ და ვერ ვიპოვეთო. არც ამაზედ დაეთანხმა ზედამხედველი კომიტეტი და ამ გარემოების გამოსარკვევად თვით ზ. გრიჭუროვი ილაპარაკა. ის მამულია (ამატუნისეული), სთქვა ზ. გრიჭუროვმა, რომელზედაც ლაპარაკია, მე ვიყიდე თვით საზოგადოებისაგან საჯაროდ დანიშნულ ვაჭრობითა 1886 წელსო. პლანიცა და სხვა ამ მამულის მფლობელობის ქალღლები, მეგონა, თქვენ გექმნებოდათ და თურმე-კი არაფერი გქონით და არც გცოდნიათ, თვით მამული სად არისო. მე რომ მთხოვთ ქალღლების წარმოდგენას, საიდგან უნდა გავაჩინო, ჯერ მომეცით და მე რე მომთხოვეთო. 1886 წლიდან მამულის ვალის გარდასახადი ყოველთვის თავ-თავის დროზედ შემომქონდა, ვფაქრობდი, ოდესმე ხომ გადმომცემენ მამულს, და ესლა მეუბნებიან, ხმა არა გაქვსო. მაშ რადღაში მართმევდით აიღონ ხანს ფულსო.

ზედამხედველ კომიტეტს ამ წევრთა უფლების გამოსარკვევად მიუწვევია ნაფიცნი ვეკილი: ვ. გ. ევანგულოვი, ვ. ს. ტერ-სტეფანოვი და პ. ა. ოპოჩინინი. იმათ უთქვამთ, რომ კანონით არ შეგიძლიანთ წევრობის უარი უთხრათ ზემოდ აღნიშნულ პირთაო.

ხანგრძლივის კამათობის შემდეგ ამ საკითხის გარდასწყვეტად კრებამ კენჭის ყრა ინდომა და ყუთები დაადგმინა. პ. ა. გურგენბეგოვს ამოუვიდა 26 თეთრი (წევრად დარჩეს) და 19 შავი; ვ. გ. შანშიევს — 26 თეთრი და 19 შავი; ზ. გრიჭუროვს — 22 თეთრი და 23

შავი. ამ რიგად წევრთაგან გამოირჩეულ იქნა მხოლოდ ზ. გრიჭუროვი. კენჭის ყრაზედ გარდასწყვიტეს, რომ კანდიდატების მოწვევა წევრთა — რწმუნებულთა მაგიერ უკანონო არ-სო.

ამას შემდეგ თავმჯდომარემ აღუწაკრებას, რომ ზედამხედველ კომიტეტის ყველა წევრი თანამდებობისაგან განთავისუფლებას თხოულობენო. წევრი კომიტეტისა ლ. შ. მელქი ბეგლაროვი დათხოვნის მიზეზად იმას ამბობს, რომ მე მინდოდა, შეძლების კვალად, სამსახური გამეწეო საზოგადოებისათვის, მაგრამ კომიტეტის წევრი ვერ შევთანხმდით და ჩემი აქ ყოფნა სრულიად უნაყოფოდ ჩავივლისო.

უარი განაცხადა დირექტორობისა მ. როტინიანცმა; რადგანაც ესლანდელი მმართველობა უკანონოდ იქცევა, მე საზოგადოებას სამსახურს ვეღარ გაუწევო.

უარი სთქვა აკრედე დირექტორობისა პ. გურგენბეგოვმა და სთხოვა თავმჯდომარეს მისი ქალღლი წაეკითხათ. კითხულობენ: „მმართველობის დირექტორმა თ. ვ. ბებუთოვმა ნაკლებად იცის ანგარიშის საქმე და ამიტომ არ შეუძლიან ხელმძღვანელად იყოს საქმეთა წარმოებაში და რადგანაც კეთილის გულისაა“. აქ კითხვა შესწყვიტეს და ქალღლის შინაარსი აღარ მოხსენდა კრებას.

ლ. ისარლოვი ამბობს, კარგად მოქცეულან მმართველობის წევრნი, რომ დათხოვნის ქალღლი მოუცილოთ, თორემ ჩვენ უნდა დავკეთხოვაო.

ვ. გ. შანშიევმა განუცხადა, რომ თ. ნ. ი. ამტუნიც გთხოვთ თავმჯდომარის თანამდებობისაგან ვაანთავისუფლოთო; ეს მე პირად დამაბარა და ქალღლს შემდეგ მოგართმევთო. ნ. ტიგრანოვი სთქვა, რომ პატიმარის მიერ თხოვნის შემოტანა და ისიც პირად, სამსახურის-გან განმათავისუფლეთო, თავხედობაა, უადგილო და უკანონო. აქ განთავისუფლებაზე ლაპარაკი არ შეიძლება, კრებამ თვითონ უნდა დაითხოვოსო.

გ. ევანგულოვი იმ აზრისაა, რომ ესლა დაითხოვონ თ. ამატუნი, თუ ორის კვირის შემდეგ — სულ ერთიაო.

ნ. ტიგრანოვი არ ეთანხმება: ხელომ განთავისუფლონ და ისევ თავმჯდომარის უფლებით თავს წამოგვადგესო!..

კრებამ შეიწყნარა ყველა თხოვნა სამსახურიდგან დათხოვნის შესახებ.

(დასასრული იქნება)

ნარკვევი

(ჭურნალ-გაზეთებიდან)

ამ დღეებში დაინიშნა ფინანსთა მინისტრის ამხანაგად ბ-ნი ანტონოვიჩი, რედაქტორი გაზეთისა „Киевское Слово“. ბ-ნი ანტონოვიჩი ქურნალისტი და უფრო ხშირად სწერდა საფინანსო-საეკონომიო წერილებს. ამ გარემოებაში იქცია ქურნალდგება მთავრობისა და უბრალო კაცს, რომელსაც არც ჩამომავლობა, არც პრეტეტკია და არც დიდი გვარისმვილობა ხელს არ უწყობდა, დღეს უმაღლესი თანამდებობა ჩაჰბარდა. ამ გარემოების გამო დიდი ლაპარაკი აქვთ დღეს რუსეთის გაზეთებს,

რომელთა უმეტესი ნაწილი სინარულით მიეგება მს. ტიგრანოვის განსთა მინისტროს ამხანაგად დანიშვნას.

გაზ. „Нов. Время“ ამბობს, რომ პეტერბურგის მაღალი საზოგადოება ძალიან გაიოცებს ამ ამბავს, მაგრამ, რას იზამთ,

როდესაც ერთადერთი უფლება დახალის გვარის კაცისა არის უფლება განათლებას, ნიჭისა და შრომის მოყვარეობას. ამისთანა უფლებას რომ ჰატიეო სენე, განსტოლდა? ასეთი უფლება წინ კლდება და ჰორუხვას უმეტრებას, უნიჭობას, მუქთა-სორობას, საფლავის მოყვას ფაქრად დაიფაროს მდამოა გვარის კაცისაგან უფლება უმეტრებისა, უნიჭობისა და მუქთა-სორობისა, თუნდა უფლება იგი სწავილობდეს დაეყაროს დიდ სწავლობას, სათვისაობასა და გვარისშვილობას.

თუნდაც რომ მოუვიდეს ვისმე თქვრად,

მაინც კვანს გაწყობს. განსტადუო, როგორ მიდის წინ მდამოა გვარის კაცი, მიუხედავად იმ დასრკოლებათა, რომელსაც წინ უჩვენებს საზისას-გოთ, და მისწავლათ, რომ მომაკალი უფრო ამ „დექილად“ მდამოა კაცს უდიდის, ვიდრე იმათ, ვინც „რაზხო-ჩინეს“ სადგენის და ვინც უკარგად აღ-სითა სწავლობს, წინ არ გაუშვას.

ათასი ეცადონ, „რაზნოჩინეცი“ მაინც წინ წავა და დაბკვიდრდება სახელმწიფო კიბის თავშიო, იმიტომ რომ

წინ მიდის მართლა „რაზნოჩინეცი“ და მდამოა გვარის კაცი-კი არა, წინ მიდის განათლება, ნიჭი, შრომის მოყვარეობა. უოკლედე ეს დღით-დღე უფრო მეტად და მეტად უჭირს ჩვენს სახელმწიფო ცხოვრებას, რადგან დრო ისეთი დადგა, როცა განათლებულს სახელმწიფოს არ შეუძლიან საქმეებს გაუძღვას, თუ მართლა განათლებულსა, ნიჭიარნი და შრომის მოყვარე მოსწავლენა არს ჰყავს. წინადა პირველ-ხანისსოფლის მოსწავლე, დიდებული კარის-კაცი, ბატონი იყო. ესლა ბატონი-კი არ არის, უბრაველეს ყოვლისა მუშავა. ხოლო კარგი მუშავი ის-კი არ არის, ვინც უფრო ძვირად გაბეჭდება და გაბეჭდებება, არამედ ვისაც უფრო მეტი ცოდნა აქვს, მეტი ნიჭი, შრომის მოყვარეობას უნარი, ესე იგი, უოკლედე ის, რაც წინა სწევს დღეს „რაზნოჩინეცი“.

რაზნოჩინეცის საქმე იმანც სანგლებად არ გააკეთა, რომ უგულოდ ეკადებოდნენ. რაზნოჩინეცმა იფაქრა, ხომ ფეხსაც არ გადამადგეკეიებენ წინ, თუ თავა არ გამოვიჩიო ან ცოდნით, ან შრომითა, და დაიწყეს სწავლა, შექმნა ცოდნისა, განმანგება და გამდიდრება გონებისა. ამ სისათ ნიჭი, ვისთვისაც კი ღმერთს მიუგია, უფრო და უფრო ძლიერდება, ფართოვდება, თუ-კი ერთხელ და ერთხელ კაცი ჰატარა რიგინს ყოფნაში ჩაყარდა. ბეჭის მწარე სამსლასს ას-მეკს ცხოვრება, გზა-გზა, ნიჭიარს რაზნოჩინეცს, ბეჭედედ იღასება მისი თავ-მოყვარეობა, მაგრამ თვით ეს სიმწარე ცხოვრებისა და ეკლებით სხვლეტა მისდა სასარგებლოდ თაქება, რადგან სხვა არ აძლევს მოიხუენოს, მიიძინოს, როგორც მიიძინეს სოფ-მე ის, ვინც ადგილად იმარჯვებს ცხოვრებაში.

ერთის სიტყვით, მოკლედ რომ მოგვხატოს, ასე გამოდის:

მიუხედავად იმისა, რომ თანამედროვეობა — ღირსება; ნიჭი აძლევს მხოლოდ ზენა კაცს, და არა გვარიშვილობას!

უცხოეთი

საზრახველი. ბიუჯეტის განხილვის კომისია 8 ივნისს დათავადა. 13 ივნისს დებუტატთა პალატა დიპლომატიის განხილვის 1894 წლის ბიუჯეტს და დათავადა ამ საქმეს 2 ივნისამდე. ივნისის ნახევარმდე სენატი მოუწოდებდა ამ საქმეს დასესიათ დათავადება. დეკრეტის დამდევს დებუტატები და ივნისის ბიუჯეტის საარჩევნო მოდერნიზაციისათვის. არჩევნები დაინიშნება ან სულადრე, 20 აგვისტოს, ან სულ გვიან, 8 ოქტომბერს, ან არა და ამ ვადათა შორის.

ამ დღეებში აკადემიკოსობაზე იყარეს კენჭი კრიტიკოსმა ფრედინანდ ბრუნეტერმა და რომანისტმა ემილ ზოლამ. არჩეულ იქნა ბრუნეტერი. ახალი აკადემიკოსი ტალანშია დანიშნული 1849 წელს, მაშასადამე, 44 წლისაა დღეს. 1886 წელს დანიშნულ იქნა ფრანგულის ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად უმაღლესს ნორმალურს სკოლაში. ეს დანიშნულება დღესაც უქირავს. ბრუნეტერი მონაწილეობას იღებს აგრეთვე იმ ლექციების კითხვაში, რომელიც სორბონაში იმართება ხოლმე. დღესაც ეს შესანიშნავი კრიტიკოსი კითხულობს ასეთს ლექციებს პოეტის შესახებ — განვითარება ლირიკის პოეზიის მე-XIX საუკუნეში. შესანიშნავი მისი ნაწერებია: „კრიტიკული ეტიუდები საფრანგეთის ლიტერატურისა და ლიტერატურის ისტორიის შესახებ“, „ლიტერატურა საფრანგეთისა შუა საუკუნეებში“, „პასკალი“, „ნატურალიზტიკური რომანი“. ეს უკანასკნელი თხზულება ღირსი შეიქმნა აკადემიის გეოლოგი. ამთ გარდა მრავალი სხვა წერილებია დაბეჭდილი ბრუნეტერისა „რევიუ დე დემონდში“. სხვათაშორის საინტერესოა მისი გარჩევა ბუქეს ფსიხოლოგიურის რომანისა „შევირი“.

წერილი ამაგი

15—25 აგვისტოს შარაქის „თავისუფალ სკოლებთან დაზავება“ მოხდება „მოსწავლეულთა შეჯამება“. ამისათვის „Science médicale“-ის რედაქტორები აქვენი შარაქში საფრანგეთის უკვე გუთმადან მოსწავლეებს, ქალსა და გაცს, განუჩვენებენ, არა ნაკლებ 90 წლისას. საკმაოდ კომპლექტით თათბარის გარეშე გაცის ხარჯს და ქმარდება აგრეთვე რომ უკვლავ საკუთარ ოთახში მოასვენებს და ფეხსა და ნებავად შეინახავს. ამ გამოყენებაზე „სამ-სარასსოვანი მუდღა დახმარება: ერთი ღრმად მოსწავლეობისა, ერთი მხნობა-ჯანსაღობისა და ერთად კვება-მასწავლობისა. ამის გარდა დახმარება ჯადოდ 500 ფრანკი ამისთვის, ვისი ჯანის სამრთველ და

სახის გამოკეთებულებს არ ეთანხმება მისს ნიშნებს.

ამ შემთხვევის გამო გუგონდება რომ 1886 წელს, როდესაც საფრანგეთში სახლის აღრიცხვა იყო, მოულ საფრანგეთში 80 მოსწავლეული აღმოჩნდა ასის წლისა და მეტისა. ამათა 42—100 წლისა, 15—101 წლ.; 7—102 წლ., 6—103 წლ., 5—104 წლ., 3—105 წლ., 1—112 წლისა და ერთად 116 წლისა. შესამჩნევია ის გარემოება, რომ მომეტებული მათგანი შარაქისა და ქმარებაზე იყვნენ.

შარაქისაში 4 მასიდან ერთი მასიდან გამოჩნდა. დადის თურმე ქუჩაში და კინც კარგად მართულ-მოკაზმული ქალა შესვდება აქვე სულს გაფრთხილებს. ერთი გრძელი ფოლადის შიდასა და ქვეს თურმე და თავის მსხვერპლს შიგ გულში დაძვრებს. შიდასა თურმე დაწვრილებით იცის მისი კანობა და სახის აწერლობა, მაგრამ ჯერ კერ შეიპყრო. ამის წინაშე შიდასა ვოლანისონისა ქალს დაეცა თავს, მაგრამ ქალმა ზონტივით მოაგერა თურმე.

საფრანგეთის ერთმა ცნობილმა მუდღეობისა გამოჩნდა შარაქში ბროშურა „Braël chez Hatons“, რომელშიაც იგი ემხრობა და ესარჩლება ებრაელებს, და ანტი-სემიტების წეს-გადასულ მოქმედება-შრომისაგანდას ჰქცის და ეწინააღმდეგება.

შარაქის გეოგრაფიკული საზოგადოებათა პლატის წევრთა განხილვისა და ამხადონ რამე ძვირფასი საჩუქარი და კარგად თავის სასქელით მინათვან გერცოგს იარაღისა. 5,000 მანათა უკვე შეგროვდა. ამ ფულითა სერთ შეუკეთონ მანაქრის მანა, ბრადიატებით მოჭადილა და ზედ ამოაჭრეინონ „ჯორჯ“. შარაქის შეუქმნა ეს მანა ღვინით გულზედ ატარას, როგორც ატარებს მენდალს წმ. გიორგისას.

დებემა

8 ივნისი

პეტერბურგი. გამოცხადებულია დებულება მოვანშეთა ბოროტ-მოქმედობის დევნისა.

Новое Время-ს სარწმუნო წყაროდამ შეუტყვია, რომ სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს გადაკეთება უკვე გარდასწყდა; ამის პროექტი განხილულ იქნება სახელმწიფო საბჭოს-მირ მომავალ სესიაში სახელად ეწოდება — მეურნეობისა და სახელმწიფო ქონებათა სამინისტრო. უმთავრესი ცვლილება ის იქნება, რომ დაარსდება სამეურნეო რჩევა, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ დახელოვნებულნი მეურნეი მიწვევისამებრ.

ლონდონი. გვლვის გამო დიდძალი ხორცეულობა მოზიდეს ლონდონის ბაზრებზე. საკვების უქონლობის გამო ზოცავენ საქონელს. ინგლისის თივა ღირს 7 გირვანქა სტერლინგი ერთი ტონნი, კანადისა — 5 გირვანქამდე.

9 ივნისი

პეტერბურგი. კანონ-მდებლობის წესით დამტკიცდა პროექტი ციმბირის გზის გამკეთების დაარსებისა.

სახელმწიფო საბჭოს წარუდგინეს წესდება საზოგადოებისა, რომელსაც აზრად აქვს ჰპართოს ლექციები ხალხისათვის ტამბოვსა და ტამბოვის გუბერნიისა.

უკანასკნელი კრება მინისტრთა კომიტეტისა იქნება 28 ივნისს.

ჩიკაგო. დღეს გაიმართა სამხატვრო სექცია გამოფენის რუსეთის განყოფილებისა; გამოფენილია მრავალი სურათები, რომელიც ფრად სასიამოვნოა სანახაია.

ვენა. დღეს იყო უკანასკნელი კრებანი ორივე დელეგაციისა. გრაფმა კალნოკიმ დაითხოვა ავსტრიის დელეგაცია იმპერატორის სახელით, ხოლო ვენგრის დელეგაცია დაითხოვა მინისტრმა კალაიკიმ.

შეტერბურგის ბირჟა, 4 ივნისი.

საბა. კ.	შაბა. კ.	შაბა. კ.
7,88	7,89	—
151	151 1/4	—
1,02	1,04	—
—	—	247
—	—	224 1/4
—	—	—
—	—	194 1/2
—	—	—
—	—	101
—	—	100 1/4
—	—	101
—	—	100 1/4
98	—	—

ბანსხალაბანი

ნიკოზის
ომის საღებავი
გ. გენესი
ქ. ვენაში.

უვნებელი წაშლისწრად შესაღებად თმისა და წვერისა შავად, ქერად და წაბლის-ფერად. ფლაკონი ღირს გაზაფხით 3 მანეთი. უმთავრესი საწყობი რუსეთისათვის **В. А У Р И Х Ъ**, С.-Петербургъ, Колокольная 18. (6—2)

ამხანაგობა
„**ჰიმიენა**“
ლიზოლინი
კულის სუნის მომსობი წამალი
ნება-ღართულია პეტერბურგის ექიმთა გამგეობის მიერ დასაწესებლად ყველა საუკეთესო აუთორიტის მადლობაში, ბლომად დაკეთდა შეიძლება

პეტერბურგის
სატექსნიკო ქიმიურ ლაბორატორიისაგან
С.-П.-Б. площ. Александринск. театра, 9.
Москва, Никольская, д. Шереметьева.
Варшава, Новый Светъ, 37.

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდი (უკრაინაში, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ). ავადმყოფთ იღებენ და სინჯავენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა. დილაობით იღებენ:

- ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათამდის იმთ, ვისაც სჭირს სნეულე-ბანი: გარეგანი (ხირურგიული), კბილებისა, ვენერიული და ათამანგი (სილიისი).
- ე. მ. ჩაქოანი, 9—10 საათამდის, სნეულე: თვალის და ნერვებისა — ტანში ტკივილებისა.
- დ. გ. რუდკოვსკი, 10—11 საათამდის, სნეულე: შინაგანი, ბავშვებისა და დედათა სქესისა.
- ა. ფ. შროტსკი, 11 1/2—12 1/2 საათამდის, სნეულე: ყურის, ყელის და ცხვირისა.
- მ. ზ. ქანანოვა, 12 1/2—1 საათამდის, სნეულე: საბებიო და დედათ სქესისა.
- ს. შ. კანაშკინი, 1—1 1/2 საათამდის, სნეულე: შინაგანი და ბავშვებისა.

სადამოაობით მიიღებენ:
ს. მ. ფუგინოვა, 5—6 საათამდის, სნეულე: ბავშვებისა და შინაგანი.
ა. გ. ჩეპურგოვსკი, 5—6 საათამდის, სნეულე: თვალის და გულ-მკერდის; ხიმურად და მიკროსკოპიულად გასინჯავს ნახველს (ხორხს) და შარდს.
ს. ა. გადამსკი, 6—7 საათამდის, სნეულე: ათამანგი (სიფილისი), ხორცის კანის და გარეგანი (ხირურგიული).
ბ. ა. ნავასარდიანი, 7—7 1/2 საათამდის.
ე. ი. ფანციაუსკი, 7—7 1/2 საათამდის, სნეულე: ყურის, ყელის, და ცხვირისა (ელექტრონი და ზეგვით წამლობა) ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარაკობით.
რჩევა-ღარბების და რეცეფტის დაწერის ფასი ათი შაურია; ფასი ექიმთა კრების რჩევისათვის (კონსილიუმისათვის) და ოპერაციებისათვის — მორიგებით.
დაიუქტორა სამკურნალოა, დაქტორა შეიძინის ნავასარდიანი.

საქონლო ოლეო-ვასელინის სანახს კოილ-კონგო

რომელსაც გასაფრთხილებელი ნიშნები არა ჰქონდეს გამომგონებისაგან

ე. ბოდლო და კ. სავან

საბონი ოლეო-ვასელინი, ტაბლობრისი.

ფაბრიკა: Москва, 3 я Мещенская, д. № 49. магазинъ: китайскій провъзъ, д. Хлудовыхъ.

იყიდება ყველა საუკეთესო პარფიუმერის და საფთოქო მაღაზიებში. (4—2)

საურთიერთო დაზღვევის საზოგადოება ჭირნახულისა სევეი-სავან

საზოგადოების მმართველობა პატრისციმით აუწყებს ვენახში-ბა, ხახილიანის ბაღებისა, თამბაქოსა, სვიისა, და ბამბის ნათესობის პატრონთ, რომ საზოგადოებასთან არსდება ცალკე ბანკო-ფილია ყოველ შემოხსენებულის სეტყვისაგან დაზღვევისათვის. ვისაც სჭირს ჩაეწეროს საზოგადოების წევრად, რათა აღნიშნულ ქონების, დაზღვევის ნება ჰქონდეს სეტყვისაგან უნდა მიჰპართოს საზოგადოების სააგენტოს, რომელიც იმყოფება ვენახში-ბაში ქუჩაზედ, ყოფიანსეულ სანოტარიუსო კანტორის ზემო-ლია დილის 9-დამ ნაშუადღევს 2 საათამდე. (50—42) წარმომადგენელი კარგისათვის დ. ქ. თუთაქი